

HØVE & HAVREBJERG VALGMENIGHEDER

Februar, marts, april, maj 2018
55. årgang nr. 1

En fortælling om Høve Marks Forsamlingshus

I augustnummeret af kirkebladet spurgte jeg, om der var nogen, der ville fortælle om forsamlingshuset eller havde fotos af en god kvalitet fra tidligere tiders sammenkomster og arrangementer i forsamlingshuset. Jeg siger stor tak til Irin Brandt, der mindede mig om materialer om forsamlingshuset i arkivet. Og også en stor tak til Helge Dam for den meget fine beretning om forsamlingshusets historie over en årrække. Det er en meget detaljeret og gribende beretning, og efterskriften om tiden under 2. Verdenskrig maner til stor eftertanke ikke mindst for os, der ikke oplevede og husker den mørke tid.

/Lis Eriksen Toelberg, medlem af menighedsrådet, Høve

Helge Dam fortæller:

"Jeg er født på et lille Landbrug ca. 500 meter fra Høve Valgmenighed, Friskole og Forsamlingshus, og jeg vil nævne, at der i Jubilæumsskrifterne (90, 100 og 125 Aar) for Høve Valgmenighed findes Beskrivelser om Stiftelsen af Forsamlingshuset.

Min Beretning begynder ca. i 1938. Jeg er født i 1933, og min Far var Formand i Høve Friskole fra ca. 1940-1950 og ligeledes Formand for Skytte- og Gymnastikforeningen i næsten samme periode plus

eventuelt nogle flere år. Far og Mor passede Landbruget dygtigt og ordentligt, og herfra kan jeg så berette, at næst efter vort Hjem, ja måske næsten sideordnet, blev Skole og Forsamlingshus med dens mange Aktiviteter også passet ordentligt.

Egnen omkring Forsamlingshuset var for mine Forældre Verdens Centrum – selvom de ikke var uforstående for det andet i Tiden. Når man skal berette om Forsamlingshuset, så var Skole, Kirke og Forsamlingshus den samme Sag, selvom der var 3 Bestyrelser med 3 Økonomier.

Det kan være svært at forstå, at det kun er ca. 75 Aar siden, når jeg beretter om Dagliglivet omkring Forsamlingshuset.

Friskolen, her på Vestsiden af Forsamlingshuset, havde fri Brug af Området omkring, og Salen kunne frit bruges, mod passende Rengøring som vist altid blev klaret Gnidningsløst evt. af Forældre i Skolekredsen.

Friskolens Lærerinde havde Bolig på Østsiden af Forsamlingshuset. Vi ser stadig Døren fra Salen og ind til Lærerindeboligen som nu i mange Aar har været udlejet til Personer uden Forbindelse til Forsamlingshus og Kirke.

På Væggen fra Døren til Lærerbolig og hele Vejen ned til Hjørnet i Salen var der anbragt solide Ribber, hvor Gymnaster foretog en Masse Udspændingsøvelser, nok bedst kendt som Ollerup Gymnastik. Jeg hadede disse Ribber, mine Arme og Ryg egnede sig slet ikke til den Slags! Men når Salen blev brugt i Skolefrikvarterne, som den blev, når det var dårligt Vejr udenfor, så var Ribberne fantastiske at lege i.

Set fra min Tid var Tiden fra 1938 til ca. 1960 Forsamlingshusets

Storhedstid, velvidende, så var Tiden fra begyndelsen i 1878 nok også Storhedstid især for Skytteaktiviteterne og vel også Gymnastikken, men det er Historie for mig, så det er kun lidt, jeg har om det. Her tænker jeg nok på den gamle Fane fra ca. 1885. På en firkant midt i Dannebrog var der syet et Egeblad, og der stod: "Enighed gør stærk". Stangen var frem til ca. 1950 blevet påsømmet et tæt Væld af Skydepræmier, alle med Navnet "Sorø Amts Skytte- og Gymnastikforening 18. Kreds Høve". Fanen blev i Krigsårene, som jeg bedst husker, højtideligt båret ind før Gymnastikopvisning og blev ved Afslutningen af Opvisningen sænket som Hæder for Danmark, og alle Tilstedeværende sang: "Der er et yndigt Land", og det gjorde man selvfølgelig stående.

Men vor gamle Fane fik et kedeligt Efterspil. Da der ikke var Plads til flere Sølvplader på Stangen, og der også var "Sølvtrang", så bestemte Gymnastikforeningen at købe en ny Fane, Dugen i den gamle var også meget falmet. Fællesledelsen for "Sorø Amts Skytte, Gymnastik- og Idrætsforening" havde en meget aktiv og dygtig Formand, Karl Elnegaard, og han tilrådte at aflevere den gamle Fane på Sorø Museum, for så vidste man, den blev bevaret. Sådan blev det. I 1980 da der var 100 Aars Jubilæum omkring Fællesskabet ved Kirke, Friskole og Forsamlingshus kørte min Far på 80 Aar som havde gået og levet med Fanen og så jeg og min Bror til Sorø – men vi måtte tage hjem også uden beklagelse. Den gamle Fane var bare væk!! Tilbage til Forsamlingshuset. Hvor der er Toiletter og Fyrrum i Dag, var der Rum for Bænke uden Rygstød og så Bordplader m.v. Det sanitære var meget primitivt. I Køkkenet var der indtil ca. 1956 en gammeldags Vandpumpe, hvor man pumpede med den ene Hånd og

drak Vand af den anden Hånd, hvis man nu var tørstig. Vaskning og den slags var der ikke Plads til. Ved Hestestalden i Bygningen øst for Kirken var der også Brønd og Vandpumpe. Hvis man opstaldede Heste ved Kirkegang eller Fester, skulle Hestene selvfølgelig have Vand. Latriner også kaldet Lokummer var der 4 stk. af til Piger i Rum i Sydenden af Køkkenbygningen, dog havde Drengene og Mænd 1 stk. af slagsen helt ude i Sydenden af Bygningen. Alle Rum også Skole og Lærerbolig blev opvarmet med Brændekakkelovne. Min Far plus flere andre med Hestevogn hentede nok ca. 20 rm Kævlere i Skoven hvert År, som så nok mest ældre Folk gjorde Kakkelovnsklare på Pladsen ved Kirkens Grøntaffaldsplads, så det er ca. 1 års opstabling blev kørt ind i Tørvej.

Køkkenet blev aldrig brugt ret meget til Madlavning dengang – Men Kaffe i Massevis blev brygget af Gruekedelvand hældt op i en stor Lærredspose, der hang i en Kæde, Kaffe eller Kaffeerstating manglede aldrig. Husmødre fra næsten alle omliggende Husstande samt større og mindre Landbrug bragte altid massevis af forskellige Kager. Mon ikke det var en usagt Konkurrence om Mængde, Smag mv. Bordene bugnede altid af Kager. Serveringen sørgede alle disse Piger og Damer for.

Nu var der jo noget særligt over den Tid, jeg bedst husker, og det var 2. Verdenskrig fra 1940 og til nogle Aar efter afslutningen i 1945. Det var jo mindst 10 Aar før vi fik TV, og Radio var kun på 1 program og kun få Timer om Dagen. De biler, der fandtes dengang havde ikke Benzin og ingen Køretilladelse. Undtagelser var Læger og Dyrlæger. På vor Egn var der kun 1 Avis, og det var Sorø Amtstidende, og så Skælskør Avisen 1 gang om Ugen. Nyhedsformidlingen var derfor

meget begrænset, da alle Aviser plus Radioen var under tysk Censur. Der var Karle og Piger på alle Gårde, og næsten alle på Egnen sådan med en radius på få Kilometer plus enkelte især folkelige eller grundtvigske interesserede kom til langvejs fra. Men hvad foregik der så? Jo Gymnastikforeningen havde almindeligvis 20-25 Drengegygnaster, samme antal Karle blev de kaldt. Jeg tror små og store Piger havde antal som Dreng og Karle. Og så var der i mange Aar også mange Motions herrer, som jeg så mange Aar efter nok husker de fleste af Navnene på, da de var fastboende hvis børn almindeligvis også gik i Friskolen.

Nu var vi i Høve også meget heldige med at have nogle rigtig dygtige Ollerup Instruktører til alle Hold. Der var Gymnastikopvisning mindst en Gang årligt, og så var huset revnefærdigt af stort Fremmøde. Jo de rigtig høje Flik-Flak så man i Høve, samt Pigernes Gedebugkespring når de kunne svinge Benene næsten op til næsen på tværs af Salen. Alle Gymnastikhold gik ind med Sang, og som tidligere nævnt, sluttede alle samlet med Faneindmarch.

Foredragsforeningen i Høve havde sit faste Hjemsted i Forsamlingshuset. Man fornægtede ikke den Koldske, Grundtvigske Højskolestil. Den var en slags Grundlag for alt i vort Forsamlingshus. der var mange Højskoleforedrag. Uden nogen Form for særlig Markering var alle Aktiviteter i Forsamlingshuset Spiritusfri. Nogle på Egnen, der måske sjældent kom i Fællesskabet, kaldte vort Fællesskab for "Synagogen", men det tog man sig ikke af. Den danske Sang var fast følgesvend til alle Aktiviteter. Vi brugte "Højskolesangbogen", Friskolen "Den Danske Sang", "Syng dig glad",

"Kongesangbogen" med flere, og det gamle klaver satte Tonen.

Foredragsforeningen havde også et årligt Dilettantstykke, kaldte man det. Her kan nævnes: "Brødrene Østermands Huskors", "På det Jævne" og mange andre alle humoristisk fremført af vores kendte Egns beboere. Friskolen havde også Børnedilettant og selvfølgelig stort Juletræ med masser af Børn og Forældre.

Det var lidt problematisk i Krigsårene, fordi Tyskerne forlangte at Sammenkomster skulle slutte senest 23.00 efter en Tilladelse fra Myndighederne. Men var der Fest, var der ofte 4 Musikere og Gulvet i Salen propfyldt. Musikerne overnattede ofte, de kunne jo ikke nå at cykle eller køre hjem i Hestevogn, før der var Udgangsforbud.

Enhver Fest sluttede med en Aftensang. I Krigsårene altid med "Altid frejdig".

Omkring 1960 da vi fik de mange Skolesammenlægninger blev der nedadgående Elevtal i Friskolen. Undervisningen i Sprog, Matematik med videre blev nødvendig, så Friskolen lukkede efter få Aar. TV, Radio og Bilismen knækkede det lokale Fællesskab i Høve. Det meste af Skole og Idræt gik til Flakkebjerg og Dalmose.

Foredragsforeningen overlevede og gør det stadig her i 2017, men ellers er det Resterende overdraget til Høve Valgmenighed, der ved omfattende renovering af Køkken og Toiletter har et tidssvarende Samlingssted der ved omfattende frivilligt Arbejde omkring Vedligeholdelse er et godt Samlingssted for Møder, private Fester, og så også som Samlingssted for kirkelige Aktiviteter og Begravelsessammenkomster.

Men - men Affolkningen på Gårdene og Landdistrikterne som Helhed har næsten fjernet det lokale Grundlag for Forsamlingshusaktiviteter.

Efterskrift:

Det må have været en stærk Tid for vort Forsamlingshus fra 1940 - ca. 1955. Ved Gymnastikopvisninger eller Høstfester var det almindeligt med 3-4 eller 5 Mands Orkester. Dansegulvet var tæt besat fra Begyndelse til slut!

Hans Kristian Jensen fra Ringsted kaldet Musikdirektør stod foran sine Musikere og styrede med sit Violinspil. Engang var Operettesangerinden Ingeborg Brahms også med ham og sang Operettemelodier. Så var der "Murer Richard", der var Orkesterleder i Slagelse. Han styrede sine Musikere med Trompetspil. Og vi husker også Brinkløvs Orkester. Han var også Skomager i Slagelse. Hans Kone Betty sad ved vort gamle Klaver, og han blæste Trompet. Der var nok flere Orkestre, men nu husker jeg jo bedst Ovennævnte, da de spillede i den Tid, hvor man måtte overnatte, for man blev sendt med Rutebil eller Tog hjem igen. Afhentning af Musikere i Krigsårene skete med Hestevogn eller Gåben. Der var jo ingen Privatbilskørsel. Min Far fortalte med lidt Stolthed på sine ældre Dage, at Ingeborg Brahms overnattede og blev bispist i vort Hjem ved Koncerten.

Når der berettes om Besættelsestiden, er det for nogle af os, der har oplevet den Tid, magtpåliggende at korrigere mange af de Beretninger og Film, der er lavet om den Tid.

Når man var forsamlet talte man aldrig om det omfattende Undergrundsarbejde af mange forskellige Slags som Våbennedkastning, illegale Beskeder, Stikkere, Sabotører, eftersøgte danske Personer.

Den slags foregik kun "under fire Øjne" eller på Landet i Mark, Stald eller Lade. Men man var i Forsamlingshusfællesskabet noget opmærksom på, om der kom en ukendt Person til Sammenkomster. Var der det, gik der upåagtet lynhurtig Besked til de Steder hvor os Beboere på Landet vidste at der var eftersøgte Personer. Næste morgen var de væk! Måske var det unødvendigt, men der var ingen Betænkningstid. Den livstruende Alvor lå bag hele vort Samvær på Landet.

Næsten alle Beboere fik – og havde illegale Blade, og jeg husker stadig Motorrumlen, når de tyske Biler af og til standsede udenfor vor Ejendom om Natten. Tager de nu vor Far med, eller hvad sker der?"

/Helge Dam

KALENDER

Litteraturkreds i præstegården

22. februar, 22. marts, 26. april. 13.00-15. Litteraturkredsen vil gerne have nye deltagere. Der kræves ingen særlige forudsætninger for at være med. Vi vælger i fællesskab, hvad vi skal læse. Henvend dig til Nana Hauge, hvis du vil være med, eller duk bare op. Sig det evt. videre til din nabo. Der kræves ikke medlemskab af menighederne for at deltage. Alle er velkomne

Foredragsforeningen: Livet i præstegården

Kirsten Eriknauer, forfatter og museumsformidler fortæller om præstegårdskultur og præstegårdshaver. De protestantiske

præstegårde har haft en enestående kulturel og kirkelig betydning, som lokale 'oplysningscentre'. Præsten bidrog tidligere ikke bare med kirkelig undervisning men også med viden til forbedringer og driftsomlægning i landbruget. 'Vakte' præster åbnede præstegårdens ofte store rum (og haver) for sognefolket til foredrag og folkelige møder, som især på landet har haft stor religiøs og kulturel betydning helt op til vore dage. Siden 1970'erne har det moderne samfund, kvindeemancipationen, liberalismen m.v. gradvist undermineret præstegårdskulturens fundament, om end ikke dens idealer, der fortsat er til debat.

Foredraget finder sted i præstegården torsdag den 22. februar kl. 15.00 (BEMÆRK EFTERMIDDAG)

Entre 50 kr. Unge under 18 år gratis.

Tag kaffekurven med. Øl og vand kan købes

Menighedernes fødselsdag søndag den 25. februar

Gudstjeneste kl. 14.00

Herefter fortæller Bertel Stenbæk om Jens Hvidberg, som var grundtvigianer og iværksætter og en af pionererne bag den succes, som dansk frøavl har i dag. Hunsballe, Pajbjerg, Idagård og Liselund er navne, som kommer til at hænge sammen. Med udgangspunkt i

N.P. Nielsens bog om Jens Hvidberg vil Bertel Stenbæk fortælle om denne markante dansker, der trods stor forretningsmæssig travlhed nødig forsømte møderne på Liselund.

Koncert med landsbykoret i Havrebjerg valgmenighedskirke den 18. marts kl. 14.00

Flerstemmige forårssange ved koret og fællessang. Ved landsbykoret og organist, Charlotte Nielsen.

Årsmøde i Høve valgmenighed tirsdag den 20. marts 2018 18.00.

Spisning og efterfølgende generalforsamling iflg. vedtægter, som udsendes separat. Tilmelding til spisning til Nana på tlf. 58186542, senest 13. marts

Koncert med Skælskør Rytmiske kor i Høve torsdag den 12. april kl. 19.30

Korleder Lars Kristian Sørensen og pianist Anne Steen Hansen vil denne aften med stort engagement, humor, entusiasme og faglig dygtighed få det hele til at gå op i en højere enhed.

Temadag om Martin A Hansen og besættelsestiden

Liselund 21. april 10-16.

Ole Juul (formand for Landsforeningen Martin A. Hansen, skribent og foredragsholder)

”Fra individ til folk – Juli 44”

Jørgen Jørgensen (cand.theol., fhv., lektor ved læreruddannelsen)

”Nogle må dø for at folket kan leve”

15.00 Rasmus Vangshardt (cand.mag. i litteraturvidenskab og boganmelder ved Kristeligt Dagblad)

”Lykkelige Kristoffer – hvordan man ifølge Martin A. Hansen bliver lykkelig”

Pris: 450 kr. inkl. Frokost og 2 x kaffe. Tilmelding via Liselunds hjemmeside: www.liselund.dk eller ved henvendelse på info@liselund.dk eller tlf: 5852 3120 senest d.9.april 2018

Rengøringsdag i Høve 15. maj kl.9.00

Indkaldelse til generalforsamling

Havrebjerg Valgmenighed indkalder til

ÅRSMØDE 2018

TIRSDAG DEN 17. APRIL KL. 19.00 PÅ LISELUND

DAGSORDEN

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Regnskab 2017 – Budget 2018
4. Indkomne forslag – senest 8 dage før til formand
5. Valg af fire medlemmer til menighedsrådet
På valg for to år er:

Helga Ipsen – modtager genvalg

Lise Jensen – modtager genvalg

Anders Tønning – modtager genvalg

Bertel Stenbæk – modtager genvalg

6. Valg af revisor for to år:
På valg

Henrik Lundsgaard – modtager genvalg

7. Eventuelt

Efter kaffen vil Nana læse en historie. Regnskab fremsendes ved henvendelse til formanden.

Pbv. Henning Chr.Ipsen, 2197 4277, ipsenhh@gmail.com

Gudstjenester i februar, marts, april, maj	Høve	Havrebjerg
11.februar Fastelavnssøndag	11.00	9.00
25. februar 2. s. i fasten	14.00 Menighedernes fødselsdag på Liselund	14.00 Menighedernes fødselsdag på Liselund
4. marts 3. s. i fasten	9.30	11.00
18. marts Mariæ beb	10.00	Landsbykoret 14.00
25. marts Palmesøndag	11.00	9.00
29. marts Skærtorsdag	Ingen	10.00
Langfredag 30. marts	10.00	Ingen
1. april Påskedag	9.30	11.00

	Høve	Havrebjerg
8. april 1. s.e. påske	10.00 (konfirmation)	Ingen
15. april 2. s. e. påske	Ingen (koncert torsdag den 12. april)	10.00
22. april 3. s. e. påske	11.00	9.00
6. maj 5. s. e. påske	9.30	11.00

Jeg holder fri: 10. -13. marts og 28 – 30. april samt 7. -14. maj.
Henvendelse kan i mit fravær ske til Tove Beierholm (Høve) og
Henning Ipsen (Havrebjerg)

Husbesøg

Besøg af præsten kan altid finde sted, blot man er venlig at anmode
derom. Hvis man ønsker samtale med præsten i præstegården, kan
dette også finde sted. Du kan henvende dig om alt. Der registreres
ikke og føres ikke journal. Præsten har tavshedspligt.

ADRESSER

Havrebjerg Valgmenighed: www.hoeve-havrebjerg.dk

Formand: Henning Ipsen, Lærketofte 12, 4281 Gørlev tlf. 2197 4277

Kasserer og kirkeværge: Helga Ipsen, Lærketofte 12, 4281 Gørlev
tlf. 2197 4277

Graver: Leif Juhl tlf. 42 31 70 71

Organist: Sanne Nielsen, Rådyrvænget 20, Slagelse tlf. 58526226

Præst: Nana Hauge, Sorø Landevej 306, 4261 Dalmose tlf. 58 18 65 42/61792765
haugenana@hotmail.com. *Træffes bedst i dagtimerne. Mandag er fridag.*

Høve Valgmenighed: www.hoeve-havrebjerg.dk

Formand: Lars Westh, Erdrup Enghave 2, 4242 Boeslunde tlf. 58 18 85 61

Kasserer: Aslaug Bugge, Ærtebjergvej 18, Tjæreby, 4230 Skælskør,
tlf. 58 14 10 20. Mail: aslaug@buggeclausen.dk

Kirkeværge: Tove Beierholm, Møllegårdsvej 7A, 4242 Boeslunde,
tlf. 58 14 04 55 /mobil 61 71 64 93

Graver: Berit Jensen, Venslevvej 19, 4261 Dalmose tlf. 21 23 68 66

Præst: Nana Hauge, Sorø Landevej 306, 4261 Dalmose tlf. 58 18 65 42/61792765
haugenana@hotmail.com. *Træffes bedst i dagtimerne. Mandag er fridag.*

Organist: Sanne Nielsen, Rådyrvænget 20, Slagelse tlf. 58526226

Redaktion: Nana Hauge, Sorø Landevej 306, 4261 Dalmose - tlf. 58 18 65 42

Tryk: HassOlsen tlf. 58 19 64 74